

Az utóbbi bemutató a természetszerű erdőművelési körülmények közötti gépesített munkamódszert lett volna hivatva bemutatni, ez azonban csak részben sikerült. A helyszíni rontott erdő felújítógágása itt inkább az ültetvény-szerű munkát indokolta volna. Újulat helyett gyertyán-sarj vadlegelőt mutatott, ami mellett indokolatlan volt a kitermelt anyagnak hosszadalmas kicsőrlőzése, a szálalásszerű kitermelés. Nem tett jó benyomást a helyszínen látott elhanyagolt fiatalos sem. Mindezek arra hívják fel a figyelmet, hogy a gépesítés nem válhat öncéllá, a gépesítőnek egyben erdőművelőnek is kell lennie. A gépesítéssel elérhető megtakarítások hiábavalók, ha a munka nem szolgálja a művelési érdekeket. Hibásan választották meg a feldolgozó helyet is, semmiképp sem indokolták azt az útviszonyok.

A sikertelenül megválasztott helyszínen látottak mellett sincs jogunk azonban kételkedni a bemutatón közöltekben. Eszerint az erdőgazdaság bükkös felújítógágásban szálában való kiközéltetéssel az egy főre jutó kitermelt mennyiséget 161⁰/₀-ra emelte, az egy köbméter faanyagra eső munkabérköltséget 79, energiaköltséget pedig 75⁰/₀-ra csökkentette a tömelletti darabolásával szemben — az újulatban okozott kár növedése nélkül.

A bemutatón látottak és hallottak azt mutatják, hogy a komplex gépesítés már kilépett a kísérletezés kereteiből, és ha az üzemi megvalósítása ma még nem is kifogástalan, ha erős kívánni valók vannak még mind erdőművelési, mind gépészeti szempontból, mégis komoly lépést jelent erdőgazdaságunk iparosítása felé. Csak dicséret és elismerés illeti azokat, akik kezdeti eredményeikkel bátran állnak ki a szakmai közvélemény elé, elvárják és elfogadják a bírálatot, mert tudják, hogy ez csak nagyobb és gyorsabb eredményekhez segíti őket és a többi erdőgazdaságot is.

Jérôme René

Szakosítás a Mátrai Erdőgazdaságban

RAKONCZAY ZOLTÁN

A szakosítás jelentőségét és térhódítását a népgazdaság legkülönbözőbb ágai-ban, vagy akár nemzetközi szinten is felesleges hangsúlyozni. Mind a napi sajtó, mind a közgazdasági szakirodalom állandóan napirenden tartja. Nálunk ipari és mezőgazdasági vonalon egyaránt tért hódít. Gyakran olvashatunk az állami gazdaságok, utóbbi időben pedig a termelőszövetkezetek szakosításáról is. Így kialakulóban vannak a gyümölcstermelő, állattenyésztő, zöldségtermelő stb. mezőgazdasági üzemek, de az ágazatokon belül is különválnak például az almatermelő, szőlőtermelő, szarvasmarhatenyésztő, baromfitenyésztő stb. főprofilú, tehát szakosított gazdaságok. Nem szükséges azt sem hangsúlyozni, hogy szakosított termelés esetében nagyobb a termelékenység, könnyebb és rövidebb időt vesz igénybe a szakemberek képzése és továbbképzése.

Nem kerülhető el a szakosítás bevezetése az erdőgazdálkodásban sem. Ennek fontosságát a MEDOSZ is felismerte és az erdészeti szakosztály ez év februári kibővített intézőbizottsági ülésén napirendre tűzte és megtárgyalta az erdőgazdasági munkák szakosításának ügyét. Az alábbiakban az ülés anyagául szolgáló beszámoló főbb megállapításait ismertetem, ami a Mátrai Állami Erdőgazdaság hároméves tapasztalatait és javaslatait tartalmazza.

Közismert, hogy az irányítás általánosan kialakult két módja — a területi (teritoriális) és szakosított (funkcionális) — közül az elmúlt évtizedekben az erdőgazdálkodásban kisebb kivételektől eltekintve a területi módszer honosodott meg. Egy-egy gazdálkodási egység (gazdaság, erdészet, erdészkerület) nem egy ágazaton belül, hanem egy földrajzilag elhatárolt területen felelőse a munkák irányításának, szervezésének, végrehajtásának. A számos példa közül vegyük a legáltalánosabbat. Egy átlagos területű, mondjuk 500 ha-os erdészkerület kezelésével megbízott erdész az őrzési, védelmi, kezelési teendői mellett végrehajtja a fakitermelési, erdőművelési, melléktermelési, szállítási, sok esetben a vadászati és még egyéb munkákat is. Az erdész tehát kb. tízféle munkához kell, hogy értsen — különösen az utóbbi években —, nem is alacsony színvonalon. A munkák nagyfokú gépesítése, a termelékenység fokozása érdekében támasztott szakmai igények emelkedése, a munkafélések számának emelkedése és egyéb körülmények miatt, az erdészek mind kevesebb százaléka tudott a feladatoknak maradéktalanul megfelelni. A helyzetet nehezítette az a — egyébként örvendetes — jelenség, hogy a szakmunkások száma állandóan emelkedett. A jólképzett szakmunkások jelentős hányada (pl. a gépkezelő) a maga — egyébként szűk — munkaterületén munkájának mestere lett. Ebből emberi hibák miatt az erdészek részéről számos esetben féltékenykedés, a kisebbségi érzések kialakulása, bizonytalansági érzés, a szakmunkások részéről túlzott „magabiztoság”, „önállóság” és nem egy esetben az erdészek mellőzése következett be.

Sokszor hangoztatjuk, hogy az erdész olyan a maga munkaterületén, mint a gyárban a művezető. Ehhez azonban az is szükséges, hogy az erdész az általa irányított munkának legalább annyira legyen ismerője, mint az általa irányított dolgozó. Nos, egy kicsit túlzott igény az erdésztől azt megkívánni, hogy magas színvonalon egyaránt értsen a gépi fakitermeléshez, a korszerű gépi anyagmozgatáshoz, a csemetetermeléshez, a tipológiai alapon álló korszerű erdőművelési eljárásokhoz, a vegyszeres gyomirtáshoz, a főképpen igazgatási ismereteket kívánó szakirányításhoz stb. Ezeket a munkákat egyébként magasabb szinten egymástól jól elválasztott reszortfelelősök (műszaki vezetők, előadók, csoportvezetők) irányítják. Tőlük tehát magasabb képzettségük ellenére sem kívánjuk meg a sokoldalú ismeretekben való jártasságot.

Mindezek kívül szubjektív tényezők is közrejátszanak. Vannak erdészek, akik a korszerűen szervezett komplex gépi fakitermelést ipari munkának tartják, mások csak ezt tartják magukhoz méltónak. Egyesek az erdőművelést kedvelik, mások a vadászatot szeretik.

Üzem- és munkaszervezési vonalon is fonák helyzetek adódtak. A legkisebb munkaszervezeti egység, egy korszerűen szervezett gépi fakitermelő munkacsoport kapacitása jóval nagyobb, mint a legkisebb üzemszervezeti egység, az erdészkerület egy évi munkája. Emiatt egy munkacsoport évente három-négy erdész irányítása alatt is kénytelen volt dolgozni. Ennek sem szükséges hátrányos következményeit magyarázgatni.

Megállapítható tehát, hogy a kisüzemi módszerekre méretezett, autarkiaiális erdészkerületi rendszer betöltötte hivatását, új, a korszerű technika és munkaszervezet igényeinek megfelelő, a termelékenységet elősegítő, a szakemberek képességeit kibontakoztató üzemszervezetet kell kialakítanunk. Ilyen gondolatok jegyében és megfontolások alapján kezdtük el a szakosítás bevezetését a Mátrai Állami Erdőgazdaság területén, ezelőtt három évvel.

Főbb alapelveink és tapasztalataink a következők. *Szó sincsen az erdészkerületek megszüntetéséről.* Álláspontunkat sokan félreértik. A kerületeket nem szüntetjük meg, csak összevonjuk, átszervezzük, területüket növeljük, tehát szá-

mukat csökkentjük. A kerületek számának csökkentése elsősorban azért szükséges, mert csak így lehet a szakosított erdészeti létszámot előteremteni. Számításaink szerint hegy- és domvidéki, többé-kevésbé összefüggő erdőttestek esetében 1000—1500 ha az az erdőterület, amelynek kezelésére egy erdész akkor is szükséges, ha a területen semminemű termelő munka nem folyik. Mivel azonban a szakosítás teljes végrehajtása után is marad a kerületvezető erdésznek termelő jellegű munkája, szakosítás után 700—1000 ha-ként kell egy kerületet szervezni. Sem eltúlozni, sem lebecsülni nem helyes az erdőőrzés szerepét. Nem vitás, hogy az erdei kártételek száma fokozatosan csökken, de az sem vitás, hogy bizonyos erdőterületre (pl. 1500 ha) akkor is kell egy erdész, ha ott soha sem lopnak, mert gazdátlanul nem hagyhatunk egy akkora erdőterületet. Az erdészkerületekre tehát még távlatilag is szükség van.

Alapelvünk, hogy az állami erdők kezelését és a tsz-erdők szakirányítását alsófokon, erdészkerületi szinten feltétlenül külön kell választani. Az erdők kezelési és használati viszonyainak rendezése után a szétszórtságtól függően 700—1200 ha-ként kell egy szakirányító erdészt alkalmazni.

Elsősorban és főképpen a gépi fakitermelési munkát kell szakosítottan végrehajtani. Egy vágásvezető erdész optimálisan olyan munkacapatot tud irányítani, amelynek évi teljesítménye 3000—5000 m³.

Óvatosan kell az erdőművelési munkák szakosításához nyúlni. Kisebb, kevésbé leterhelt kerületekben a kerületvezető erdész el tudja végezni az erdőművelési munkák irányítását.

Gravitációs egységenként, de lehetőleg erdészetenként egy szállításirányító erdészt kell beállítani.

A Mátrában a szakosítás végrehajtása előtt a kezelésünk alá tartozó 44 000 ha állami és 18 000 ha közbirtokossági erdőből álló erdőterületen 140 erdészkerület volt, 435 ha-os átlagterülettel. A 140 erdészkerületből 39-et földrajzi helyzete, kiterjedése, az erdészlakás telepítése miatt vagy személyi okokból, eredeti formájában kellett meghagynunk. A megmaradó 101 erdészkerületet 44 kerületté vontuk össze. Így összesen 83 erdészkerület maradt 748 ha-os átlagterülettel. Kerületvezetőknek főképpen a kerületben lakó erdészeket hagytuk meg és a faluban lakókat szakosítottuk. Az Erdőtörvény végrehajtása után a 83 erdészkerület-vezetőből 65 kerületvezető marad az állami erdőterületeken, 18 fő pedig szakirányító erdészként a termelőszövetkezetek erdőterületein. Az erdészkerületek zöme jelenleg ugyanis egyaránt kezel állami és közbirtokossági erdőket.

Felszabadult tehát 57 fő. Közülük 42 főt vágásvezető erdészként alkalmazunk, akik a gépi fakitermelő brigádok vezetésével vannak megbízva. A brigádok száma ugyan csak 28 fő, de a nagyobb brigádok irányítását két erdész végzi. Mivel a két erdész irányításával dolgozó nagy brigádok vezetése nehézkes volt, ezeket fokozatosan átszerveztük és olyan brigádokat alakítottunk ki, amelyek évi teljesítménye 4—5000 m³ és amelyek irányítását egy erdész el tudja végezni. Így a 42 vágásvezető számát fokozatosan 30—35-re csökkentjük. A felszabaduló létszámból erdészetenként egy-egy szállításirányító erdészt állítottunk vagy állítunk be. A még fennmaradó 15 főt pedig erdőművelő erdészként foglalkoztatjuk.

A fakitermelés — az elenyészően kevés kézi fakitermelés kivételével — teljesen szakosítva van, tehát a kerületvezető erdészek fakitermelési munkát nem végeznek. Egy vágásvezető erdész 2—3 kerületben irányítja a fakitermeléseket. Az erdőművelési munkát kizárólag ott szakosítottuk, ahol a feladatok aránylag kisebb területen huzamosabb ideig nagyobb mennyiségben jelentkeznek, és ahol

az erdészkerületek nagy kiterjedésűek. Egy erdőművelő erdész általában egy-két erdészkerületben végezteti el az erdőművelési munkákat.

A feladatokat az alábbiak szerint osztottuk szét.

Kerületvezető erdész: erdőőrzés, vadászat (ahol nincs vadász), fakiadás mind a magánosoknak, mind az erdőgazdasági szállítóeszközök részére, melléktermelés, útkarbantartás, becslés, kézi fakitermelés, a tisztításból kitermelt faanyag felkészítése, a kitermelt faanyag és a kerületben levő minden álló- és fogyóeszköz kezelése, valamennyi erdőművelési munka (ahol nincs erdőművelő erdész).

Szakirányító erdész: a tsz-erdők szakirányítási teendői.

Vágásvezető erdész: gépi fakitermelés a fa kidöntésétől a kiválasztékolt és az előírt módon készletezett faanyagnak a kerületvezető erdész részére történő átadásáig, komplex termelés esetén a kitermelt faanyagnak út mellé vagy közbeeső rakodóra való mozgatása, s ezekkel a munkákkal kapcsolatos valamennyi bérelszámolási munka.

Erdőművelő erdész: maggyűjtés, csemetetermelés, talajelőkészítés, erdősítés, ápolás, tisztításnál a töről való leválasztás, véghasználati és gyérítési jelölés, erdővédelem.

Szállításirányító erdész: a kerületvezető erdésztől szállításra átvett faanyagnak saját vagy idegen szállítóeszközökkel a vevő telepére vagy vasúti rakodóra való továbbítása.

A szakosított termelés előnyei között meg kell említeni a koncentráltsgot, a magasabb színvonalú műszaki vezetést, nagyobb hozzáértést, a munkák feletti áttekinthetőséget, a munkaerő és termelőkapacitás jobb kihasználását, valamint azt az igényt, hogy egy-egy továbbképző tanfolyamra jóval kevesebb embert kell berendelni. Előnye a szakosított termelésnek végül az, hogy az erdészek egyenletesebben vannak leterhelve, és hogy az egyéni hajlamokat jobban figyelembe lehet venni. Mindez természetesen a termelékenység emelkedésének irányában hat. Hátrányai között elsősorban a távolságok megnövekedése következtében a fizikai dolgozók szállítási és az erdészek közlekedési nehézségeit kell megemlíteni.

A szakosítás bevezetését nálunk hosszú viták és alapos, sok mindenre kiterjedő számítások előzték meg. Ezek közül néhányat az alábbiakban ismertettek.

Szakosítás előtt a kerületvezető erdészek leterheltsége egyenetlen volt. Két évet vizsgáltunk meg tételesen, a munkanapok alapján, és kiderült, hogy vannak erdészek, akiknek egy másik erdésznel 6—800%-kal több munkát kell elvégezniök, holott fizetésükben alig lehet 20—30%-nál nagyobb különbség. Itt teljesen alaptalan arra hivatkozni, hogy aki nem dolgozik, védelmi szolgálatot teljesít, mert sok helyen nincs is védelmi szolgálat, más helyen pedig éppen ott van a legnagyobb védelmi szolgálat, ahol a termelő munka is a legnagyobb. Íme a kimutatás:

Évente 50	napnál kevesebb munka volt	5 kerületben
Évente 50—100	napi munka volt	20 kerületben
Évente 100—150	napi munka volt	35 kerületben
Évente 150—200	napi munka volt	27 kerületben
Évente 200—400	napi munka volt	46 kerületben
Évente 400	napnál több munka volt	7 kerületben

Mivel egy erdészkerület kicsi terület ahhoz, hogy huzamosabb időn át egyenletes munkát adjon egy erdésznek, a leterheltség elég ingadozó. Gyakran előfordul, hogy néhány évig leterhelt, jól felkészült és átlagon felül fizetett erdész egyik évről a másikra „légüres” térbe kerül. Fizetése természetesen nem csökkenthető, ugyanakkor képességei sincsenek kihasználva. Más esetben ennek

a fordítottja fordul elő. Átlagon alul képzett, alacsony fizetésű erdésznél gyakran nagy munkák „ugranak be”. Az erdész éveig túlterheltté válik, munkáját nem tudja kielégítően elvégezni, állandóan segítségre szorul stb. Ezek miatt gyakran feszültségek keletkeznek. A jelenlegi rendszerben a feszültségek levezetése, az egyenletes leterheltség biztosítása nehézkes vagy keresztülvihetetlen.

Felmértük az erdészek lakhelyének az erdészkerületek közepétől való távolságát. A felmérés az alábbiakat mutatja:

Helyben lakik	39 fő
1— 5 km között lakik	83 fő
6—10 km között lakik	10 fő
11—20 km között lakik	6 fő
20 km fölött	2 fő

A kimutatásból látható, hogy jelenleg erdészeink lakhelyének a munkahelytől való átlagos távolsága kerekén 3 km. Naponta tehát az erdésznek oda és vissza 6 km-t kell gyalogolnia. Ez nem jelent különösebb megterhelést. Szakosítás után ugyanez a szám 7,5, illetve 15 km-re ugrott fel. Azt azonban már nem kívánhatjuk meg, hogy az erdész naponta rendszeresen 15 km-t gyalogoljon. Ezért a szakosítással együtt felvetődik az erdész közlekedésének és ezzel együtt a munkások szállításának problémája. A munkások napi közlekedési távolsága is 15 km körül van. Elképzeléseink szerint ezt a problémát egy 8 személyes Gépkocsis erdészetenkénti beállítása megoldja. A gépkocsi reggel egy órán belül egy-két munkacsapatot a munkahelyre tud szállítani, délután szintén egy óra alatt a visszaszállítást is meg tudja oldani, ugyanakkor egész nap az erdészet vezetőjének rendelkezésére áll személyszállításra és kisebb anyagszállításokra,

Eddigi tapasztalataink azt mutatják, hogy a fakitermelési munka szakosítása a munkák jelenlegi gépesítettségi fokán teljes mértékben megoldható. Az erdóművelés szakosítását azonban csak akkor célszerű végrehajtani, ha ott is legalább akkora szintet ér el a mechanizálás, mint a fahasználásban. Mi az erdóművelést nagyon differenciáltan szakosítottuk. Van pl. egy erdészetünk, ahol a 11 kerületből három kerület minden erdóművelési munkát önállóan végez. A megmaradó 8 kerületben két erdóművelő erdész végzi az erdóművelési munkákat a tisztítás kivételével, egy erdész pedig az egész területen egész éven át tisztít. Itt egy aránylag kis területen, amelynek minden pontja erdei vasúttal megközelíthető, az üzemtervi időszakon belül évente 3—400 ha-nyi tisztítási feladat van. Az erdész rendelkezésére áll egy tisztító brigád, amelynek tagjai 10—15 éve állandóan tisztítási munkát végeznek. Van olyan erdészet, ahol egyetlen erdóművelő erdész sincs, minden erdóművelési munkát a kerületvezető erdészek irányítanak, de van olyan is, ahol a kerületvezető erdészek egyáltalán nem végeznek erdóművelési munkát, mert itt minden munka szakosítva van.

Az erdóművelési munkák fontosságának hangsúlyozása végett elrendeltük, hogy a vágásvezető erdészek egy-egy vágás befejezése után a vágásterületet a kerületvezetőnek vagy az erdóművelő erdésznek jegyzőkönyvileg adják át. Ebben ki kell térni a talaj és az újulat állapotára. Az erdóművelést szubjektív okok miatt is nagy körültekintéssel és csak a legszükségesebb esetekben szabad szakosítani. Több erdész ugyanis úgy vélekedik, hogy ha tőle minden munkát elvesznek, csak az őrzést és az anyagkezelést hagyják meg, munkájuk szakmailag „szárazzá” válik. Sok erdész az erdóművelési munkát tartja a legizgalmasabb erdész munkának, ebben találja meg a legfőbb kapcsolatot az erdővel és ezzel lehet legjobban az erdőhöz kötni. Az erdóművelési munkák szakosítása úgy is elképzelhető, hogy a kerületvezetők elsősorban erdóművelőknek tekintendők, mert sok helyen az őrzési, anyagkezelési és egyéb ehhez hasonló munka meny-

nyisége a műveléshez képest jelentéktelen. Itt meg kell jegyezni, hogy sokan abban látják az erdőművelési munka szakosításának akadályát, hogy ez a munka nagyon idényszerű. Akik ezt állítják megfedkeznek arról, hogy nemcsak az erdősítés és ápolás nevezhető erdőművelési munkának, hanem a maggyűjtés, csemetermelés, tisztítás, talajelőkészítés és vadkerítés építés is, amelyek valamelyike az év bármelyik szakzában végezhető, tehát az idényjellegű munkával jól kiegészíti.

A szakosítás merev ellenzőit már az élet is megcáfolta. Vegyünk egy példát. Ezelőtt egy-két évtizeddel jóformán minden munkát a kerületvezető erdész végzett. Munkája kb. tízféle ágazatból tevődött össze. Ezek nagy részét időközben szinte észrevétlenül szakosította az élet. Mi más, ha nem szakosított erdész a rakodókezelő, szállítás irányító, fásító, szakirányító, fagyártmánytermelést irányító, csemetekertkezelő erdész és a kerületvezető vadász? Az erdész munkájának nagy része a munka koncentrálásának és a gépesítés előrehaladásának folytán vált szakosítottá. A nagyüzemi csemetekertek létesítése, a gépi fagyártmánytermelés térhódítása, a nagy rakodók kialakulása megkövetelte a szakosítást. Ha viszont az erdész munkájának nagy részét szép eredménnyel már szakosítottuk, miért ne szakosíthatnánk a legfontosabbakat, különösen ha azt is figyelembe vesszük, hogy a gépesítés — legalább is a fakitermelésben — már magas fokot ért el.

Van még egy-két olyan momentum, ami ugyan nem tartozik szorosan a szakosítás problémájához, de azzal összefügg, kölcsönösen kihatnak egymásra, megemlítésük tehát nem felesleges. Eddig mind az erdészetek, mind az erdészkerületek inkább területre nézve voltak homogének, mint a feladatokat illetően. Az erdészetek területe 4000 ha, az erdészkerületeké 400 ha körül mozgott. 20—25%-nál nagyobb eltérések nem nagyon voltak. Ugyanakkor a munkák mennyiségében a 4—6-szoros eltérés is gyakori volt. Akadt olyan erdész, amelynek termelési értéke 3 millió forint, volt amelyiké 18 millió forint körül mozgott. Két egyforma területű erdészkerület közül az egyikben évente 50, a másikban 400 munkanap volt. Ez a kép is a területi szemlélet szülötte. A szakosítás során arra kell törekedni, hogy a területi egységek (erdészlet, kerület) ne területre legyenek egyformák, hanem a munkák mennyiségére nézve. Nálunk a szakosítás után maradt 200 ha-os és 1100 ha-os kerület is. A 200 ha-os egy ártéri nyáras, az 1100 ha-os egy mátrai tölgyes 60%-ban véderdővel. A 200 ha-osban még így is több munka van. Az OEF engedélyével a közelmúltban 13 erdészletünket 8 állami és egy fásító erdészetté vontuk össze. Eddig a legkisebb erdészlet évi termelése 4000 m³, a legnagyobbé 20 000 m³ volt. Most ez 14 000 illetve 27 000 m³-re változott. Ötszörös helyett az eltérés csak kétszeres. A többi munka azonban még ezt is kiegyensúlyozza.

A koncentrálás előnyeit sem szükséges elemezni. Sokat beszélünk a nagyüzemi erdőgazdálkodásról is. Közelebbről megnézve itt sem állunk a legjobban. Nálunk a 62 000 ha-on 16 000 erdőrészlet van. Egy erdőrészlet átlagos területe 4 ha körül mozog. Lehet ezen nagyüzemi erdőgazdálkodást folytatni? Nehezen.

A koncentrációt kétféleképpen lehet megvalósítani. Egyik szerint a sok kicsi erdőrészletet egyszerre munka alá véve nagy homogén területeket hozhatunk létre és megakadályozhatjuk azt, hogy ebbe az erdőrendező mesterséges vonalakat vigyen be. A fahasználat koncentrációja maga után hozza a szakosítás további lehetőségeit, mert utána automatikusan koncentráliódik az erdőművelési munka is és így jobban mechanizálható. A másik módszer az, hogy az erdőrendezővel megbeszéljük az erdőrészletek kialakításának módját és meg-

kérjük őket, hogy a 10 év alatt homogénné tehető erdőrészeket *vonják össze*.

Véleményem szerint az erdőrészek átlagos területének legalább 10 ha-ra kellene emelkednie. Ennél kisebb táblák már a mezőgazdasági üzemekben sincsenek, pedig a közhiedelem szerint az erdőgazdaság nagyüzemesítése magasabb fokon áll. Nem vitás, hogy a nagyüzemi erdőgazdálkodás alapvető feltétele a nagy területek egységes tulajdonjoga, de ez nem elegendő. A mezőgazdaságban sem volna meg az előfeltétele a nagyüzemi gazdálkodásnak, ha a kisparcellák megmaradtak volna, s csak a tulajdonjog lett volna „nagyüzemesítve”. A nagyobb erdőrészek kialakítása a szakosítás egyik előfeltétele, de következménye is a szakosításnak. Egyik segíti a másikat, kölcsönösen visszahatnak egymásra.

A Mátrai Állami Erdőgazdaságban az elmúlt három év alatt a szakosítás területén szerzett és itt ismertetett tapasztalatok azt mutatják, hogy a szakosításban határozottan, de óvatosan és nagy körültekintéssel kell előrelépni. Az erdőgazdaságok és az erdészetek heterogénitását figyelembe véve a szakosítás általános bevezetésének elrendelése — véleményem szerint — még korai lenne.

Állománynevelési kérdések hegyvidéki erdeinkben

V A R G A B É L A

Az 1963. nov. 26-i erdőgazdasági igazgatói értekezleten elhangzott beszámolóban az európai fakereskedelem mérleg alakulásáról, a fatermesztés európai tendenciáiról és speciális hazai problémáiról szóló beszéd számai két fontos kérdésre adnak határozott választ:

1. Annak ellenére, hogy a VI/1961. és VII/1961. sz. törvények egyidejű végrehajtása során aggódva nézzük bizonyos államerészeti pozícióink — remélhetőleg átmeneti — feladását, az erdészet népgazdasági súlya és feladata tartósan nem csökkenhet. Hiszen több és olcsóbb fára sohasem volt országunkban nagyobb szükség, mint ma és holnap.

2. A klasszikus erdőgazdálkodástól sok esetben eltérő módszereket és elgondolásokat kívánó, *maximális tömegtermelésre* való törekvés sem divat és főleg nem divatos vitatéma többé, hanem korunk parancsa. Különösen az, ha gondolunk arra, hogy nálunk a termelési folyamat egy-egy emberöltőt is igényel, és ez alatt az idő alatt a technika egyre gyorsuló, szédítő iramban halad előre.

A 1003/1964. (II. 2.) sz. kormányhatározat újra figyelmeztet bennünket, hogy jelenleg a fatömegtermelés fokozásához csak a következő, saját területünkön haladó úton indulhatunk el:

1. *A gyorsan növő fafajok előtérbe helyezése a telepítések és felújítások során.*

Ezen az úton a természetes erdők túlzott tisztelőinek kell bizonyos mértékig felülvizsgálni álláspontjukat. Látnunk kell, hogy a természet soha és sehol sem adja olcsón és bőkezűen az ember számára szükséges javakat. A modern szakember feladata az, hogy a természet alapvető törvényeit megismerje és azok sérelme nélkül úgy avatkozzék be a természet folyamataiba, hogy abból az ember számára minél több haszon származzék.

Ügyelnünk kell ezen az úton arra is, hogy a 2—3 évvel ezelőtt készült táji erdőművelési utasítások célállományokra vonatkozó előírásai ne kössék le évekre mereven a ma legjobbnak hitt eljárásoknál is jobbat kereső kezünket.

2. *A jó termőhelyen álló rontott állományok gyors átalakítása is járható, széles út.*

3. *A kopárfásítás fokozása* korántsem olyan biztonságos út. Rossz kopáraink faanyagellátásunk nehézségeit vajmi kis mértékben csökkenthetik. Ennél a munkánál is elengedhetetlen a körültekintő közgazdasági szemlélet.